แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวรูปแบบ ไมซ์ (MICE) ในจังหวัดขอนแก่น

Guidelines for the Development of Mice Tourism in Khon Kaen Province

ภัคจิรา แสนใจ* [1] และ สถาพร มงคลศรีสวัสดิ์ **[2]

[1]นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

[2]วิทยาลัยปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

E-mail: spucjira@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และศักยภาพของการท่องเที่ยวรูปแบบ ไมซ์ รวมไปถึงเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของการท่องเที่ยวรูปแบบ ไมซ์ ในจังหวัดขอนแก่น ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 12 คน และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม รวมทั้งการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับผู้ให้ข้อมูล เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เทปบันทึกเสียง และจดประเด็นการสนทนาจากการพูดคุยแบบไม่เป็นทางการแล้วนำข้อมูลทั้งหมดมาถอดเทป เรียบเรียงเนื้อหา แล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า จังหวัดขอนแก่นมีศักยภาพในการท่องเที่ยวรูปแบบ ไมซ์ โดยสามารถแบ่งออกเป็นด้านดังนี้ 1) การเข้าถึง ด้วยความเป็นจุดศูนย์กลางของภูมิภาคจึงสามารถเดินทางเข้าถึงได้อย่างเร็วและสะดวกสบาย แต่การเดินทางด้วยเครื่องบินยังมีจุดที่ต้องพัฒนาคือ ยังขาดสายการบินที่เชื่อมโยงระหว่างประเทศ 2) ด้านสถานที่จัดงาน มีสถานที่ในการจัดกิจกรรม ไมซ์ ที่สามารถรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวได้มากและมีความคุ้มค่าต่อต้นทุนในการจัดงาน 3) ด้านโรงแรมที่พัก มีจำนวนโรงแรมที่สามารถรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวในประปริมาณมากและหลากหลายระดับ 4) ด้านสถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่นมีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักกันดีในฐานนะเมืองแห่งการจัดกิจกรรม (Events) แต่ในด้านของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติยังขาดจุดเด่นและเอกลักษณ์

แนวทางการในการพัฒนาการท่องเที่ยวรูปแบบ ไมซ์ ในจังหวัดขอนแก่น คือ 1) การร่วมมือกันระหว่างภาครัฐ และภาคเอกชนในการร่วมกันผลักดันให้เกิดการท่องเที่ยวรูปแบบไมซ์ ในจังหวัดขอนแก่น 2) การกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่น เพื่อให้เกิดบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนโดยแท้จริง โดยการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่นให้มีเอกลักษณ์และมีมาตรฐานด้านการให้บริการมากขึ้น 3) พัฒนาการทำงานอย่างมืออาชีพให้กับบุคลากรในสายงานการให้บริการไมซ์ 4) เร่งสร้างแหล่งท่องเที่ยวแนวใหม่เพื่อทดแทนแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีน้อยและขาดเอกลักษณ์

คำสำคัญ: ไมซ์ (MICE)

Abstract

The objective of this study was to investigate the problems, obstacles, and potential of MICE-based (meetings, incentives, conventions, exhibitions) tourism in Khon Kaen Province. It also examined the possible guidelines using in developing MICE-based tourism. This qualitative research employed an in-depth interview of 12 key informants and participatory observation including informal dialogs with the key informants. The instruments

used in data collection were tape-recorder and field note. The collected data were then transcribed and organized and analyzed by using content analysis. This study found that Khon Kaen province has the potential to host MICE-based tourism in the following aspects. 1) The province has an easy accessibility as a regional hub for convenient travel; however, at present, the Khon Kaen airport only accepts domestic flights; 2) Khon Kaen has multiple facilities which could host MICE events and related tourism, and could arrange cost-effective accommodations and facilities; (3) Khon Kaen has a large hotel infrastructure to accommodate the influx of MICE-related tourists, at a variety of price levels; (4) Khon Kaen is a well-known destination for a wide variety of events; however there are fewer natural attractions when compared to other tourist sites in Thailand.

Guidelines for promoting and developing MICE tourism include the following: (1) Collaboration between the public and private sectors to advocate for MICE-related tourism to Khon Kaen; (2) Greater decentralization to the provincial level to improve efficiency of management and development of MICE and tourism destinations, and to publicize the unique features and attractions of the sub-region; (3) Capacity development for increased professionalism of personnel in providing MICE services; and (4) Accelerate the development of new, attractive tourism destinations other than the natural environment which has limited appeal.

Keyword: meetings, incentives, conventions, exhibitions

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นสาขาหนึ่งของภาคบริการที่สร้างรายได้ให้ประเทศเป็นอย่างมากรายได้จากการท่องเที่ยวคิดเป็นสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 65 ต่อปีของมูลค่าผลิตภัณฑ์ มวลรวมของประเทศโดยที่อุตสาหกรรมไมซ์เป็นอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศ สามารถนำนักท่องเที่ยวคุณภาพเข้าสู่ประเทศ รายได้จากอุตสาหกรรมไมซ์ คิดเป็นสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 10.7 ต่อปีของรายได้จากการท่องเที่ยว และเพื่อเป็นการวางรากฐานที่ดีในการพัฒนาอุตสาหกรรมไมซ์ของประเทศไทย สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและ นิทรรศการ (องค์การมหาชน) หรือ สสปน. จึงได้ร่วมกันกับภาคเอกชนวางแผน และกำหนดทิศทางการดำเนินงานโดยการนำเข้างานงานแสดงสินค้าจากต่างประเทศ และเชิญชวนกลุ่มลูกค้าไมซ์ให้เข้ามาเที่ยวในประเทศ โดยสนับสนุนให้กลุ่มจังหวัดที่มีความพร้อมในการรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวไมซ์ได้อย่างมีมาตรฐาน คือ กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ ภูเก็ต พัทยา ขอนแก่น ตามลำดับ

ไมซ์ (MICE) ย่อมาจากคำในภาษาอังกฤษว่า (Meetings, Incentive Travel, Conventions, Exhibitions หรือบางครั้ง C หมายถึง Conferencing และ E หมายถึง Events) หมายถึงธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการจัดประชุมบริษัทข้ามชาติ การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลการประชุมนานาชาติ และการจัดนิทรรศการ ไมซ์เป็นส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว แต่มีความแตกต่างจากนักท่องเที่ยวหรืออุตสาหกรรมท่องเที่ยวทั่วไปคือมีวัตถุประสงค์หลักในการเดินทางที่เฉพาะเจาะจง ที่เกี่ยวเนื่องกับการเดินทางเพื่อร่วมประชุมบริษัทการท่องเที่ยวจากรางวัลที่ได้รับ การเข้าร่วมงานประชุม

นานาชาติ หรือการเข้าร่วมงานแสดงสินค้าหรือนิทรรศการนานาชาติโดยที่คนกลุ่มนี้เป็นนักท่องเที่ยวทั้งภายในประเทศและต่างประเทศที่มีคุณภาพ (Quality Visitors) มีระดับการใช้จ่ายสูงกว่านักท่องเที่ยวทั่วไป 3-4 เท่า

จังหวัดขอนแก่นได้รับการสนับสนุนจาก สสปน. ให้เป็นเมือง MICE CITY แห่งที่ 5 ของประเทศ ด้วยเหตุผลที่ว่า จังหวัดขอนแก่นเป็นศูนย์กลางทางการค้าและการศึกษาในภาคอีสานเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมาเพื่อสัมผัสวัฒนธรรมประเพณี และขนบธรรมเนียมวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม โดยขอนแก่นเป็นศูนย์เชื่อมต่อระหว่างประเทศไทย พม่า เวียดนามเข้าด้วยกัน นอกจากนี้ยังเป็นประตูสู่ภูมิภาคอินโดจีนและประเทศจีนตอนใต้อีกด้วย

จังหวัดขอนแก่นยังมีศักยภาพในการรองรับผู้ที่เดินทางมาร่วม กิจกรรม (Events) ทางธุรกิจจำนวนมากไม่ว่าจะเป็นการเดินทางที่สามารถเชื่อมต่อได้หลายทางทั้งทางรถขนส่งมวลชนทางรถไฟและ ทางอากาศที่มีสนามบินนานาชาติขอนแก่น ไปจน ถึงมีศูนย์ประชุมเอนกประสงค์กาญจนาภิเษกที่ตั้งอยู่ในมหาวิทยาลัยขอนแก่นที่มีความพร้อมไปด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกและรองรับคนร่วมงานได้ถึง 3,000 คนให้ความคุ้มค่าแก่ผู้จัดงาน และหากจะจัดงานกิจกรรมอีเวนต์เล็กๆ แบบเป็นส่วนตัวก็มีโรงแรมหลากหลายระดับเป็นอีก 1ทางเลือกที่คุ้มค่าท่ามกลางกลิ่นอายวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ การต้อนรับอย่างดีเยี่ยม และอีเวนต์ที่สนุกสนานและน่าตื่นเต้นมากมาย รวมไปถึงความคุ้มด้านราคา ซึ่งปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้นจึงทำให้จังหวัดขอนแก่นได้พัฒนาตนเองเป็นเมือง ไมซ์ที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศไทย ด้วยความเป็นมาและความสำคัญในการท่องเที่ยวรูปแบบ ไมซ์ ดังที่กล่าวในข้างต้นนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงสภาพปัญหา/อุปสรรคและศักยภาพรวมไปถึงแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวรูปแบบ ไมซ์ ในจังหวัดขอนแก่น เพื่อนำผลงานวิจัยที่ได้นั้นไปเป็นแนวทางในการพัฒนาและนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงการท่องเที่ยวรูปแบบไมซ์ได้อีกทางหนึ่งต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหา และอุปสรรคในการท่องเที่ยวรูปแบบ ไมซ์ในจังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาศักยภาพในการท่องเที่ยวรูปแบบ ไมซ์ในจังหวัดขอนแก่น
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวรูปแบบ ไมซ์ในจังหวัดขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยโดยใช้วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) การสังเกตแบบมีส่วนร่วมโดยเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของการท่องเที่ยวรูปแบบ ไมซ์ 2) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลและนอกจากการสัมภาษณ์นั้นผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับผู้ให้ข้อมูลด้วย โดยเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือการ อัดเทปและ ถอดเทปจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และจดประเด็นการสนทนาจากการพูดคุยแบบไม่เป็นทางการกับผู้วิจัยทำการศึกษาจากผู้ให้ข้อมูลหลักที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวรูปแบบ ไมซ์ และคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) แบบเฉพาะเจาะจงทั้งหมด 4 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้บริหารในจังหวัดขอนแก่น 2) กลุ่มชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยว ไมซ์ 3) กลุ่มหน่วยงานรายการที่เกี่ยวข้อง 4) กลุ่มนักท่องเที่ยวไมซ์

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. ปัญหา และอุปสรรคในการท่องเที่ยวรูปแบบ ไมซ์ของจังหวัดขอนแก่น

1.1 ขาดการมีส่วนร่วมของภาครัฐและภาคเอกชน ในแต่ละภาคส่วน ขาดการร่วมมือ และประสานงานกันอย่างจริงจัง ต่างคนต่างทำงานไปคนละส่วนขาดการประสานงานในการ

ร่วมกันเพื่อขับเคลื่อนกิจกรรม ไมซ์ การตลาดจึงขาดการต่อเนื่องและชัดเจนในการร่วมมือกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของกันตภพ บัวทอง (2554) ศึกษาวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาตลาด MICE ของจังหวัดชายแดงริมแม่น้ำโขง พบว่า มีการประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในจังหวัดและในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แต่ขาดความต่อเนื่องและชัดเจน

1.2 ขาดบุคลากรที่มีความเป็นมืออาชีพและขาดความรู้ทางด้านภาษาพบว่ากลุ่มบุคคลากรที่ให้บริการในโรงแรม บริษัททัวร์ หรือกลุ่มผู้จัดกิจกรรม ไมซ์ ยังขาดความรู้และประสบการณ์ในการจัดงาน และมีความสามารถด้านภาษาอังกฤษและภาษาอาเซียนค่อนข้างต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เทวีวรรณ ปทุมพร 2549 ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยความสำเร็จของอุตสาหกรรม การประชุม การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลและการแสดงสินค้า/นิทรรศการนานาชาติ(MICE) ในจังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า ปัจจุบันยังมีบุคคลากรที่มีความเข้าใจในธุรกิจ MICE น้อยมาก ส่งผลให้การวางแผนเพื่อพัฒนาและการปฏิบัติงานไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

1.3 ขาดแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์ จังหวัดขอนแก่นมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติจำนวนน้อยและไม่มีจุดเด่น และขณะเดียวกันแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ก็ขาดการพัฒนา และปรับปรุงให้มีความสวยงามและน่าดึงดูดใจ รวมไปถึงการเดินทางเข้าถึงยากแต่ละที่อยู่ไกลต้องใช้เวลาในการเดินทางซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เทวีวรรณ ปทุมพร 2549 ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยความสำเร็จของอุตสาหกรรมการประชุม การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลและ การแสดงสินค้า/นิทรรศการนานาชาติ(MICE) ในจังหวัดขอนแก่นผลการศึกษาพบว่า การท่องเที่ยวของจังหวัดขอนแก่นยังไม่มีความน่าสนใจมากนัก ขาดความเป็นเอกลักษณ์ การเข้าถึงไม่สะดวก อย่างห่างไกลตัวเมือง จึงทำให้ไม่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้

1.4 ขาดการประชาสัมพันธ์ กล่าวคือจังหวัดขอนแก่นมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจหลากหลายประเภท ที่เป็นเอกลักษณ์คือ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และประเพณีสำคัญทางพุทธศาสนา ไม่ว่าจะเป็นผ้าไหมอำเภอชนบท หมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทยอ.ภูเวียง ปราสาทเปือยน้อย เป็นต้น แต่ขาดการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวที่สามารถเข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวได้อย่างทั่วถึง

2. ศักยภาพในการท่องเที่ยวรูปแบบไมซ์ในจังหวัดขอนแก่น

2.1 ด้านการเข้าถึงจังหวัดขอนแก่นเป็นจังหวัดที่มีขนาดพื้นที่ใหญ่ตั้งอยู่กึ่งกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้วยระยะทางที่ใกล้เคียงกันหากจะเดินทางเข้าถึงจังหวัดขอนแก่นหรือเดินทางไปยังภูมิภาคต่างๆ ของประเทศก็สามารถเดินทางได้อย่างสะดวก รวมไปถึงพาหนะในการเดินทาง เข้า-ออกจังหวัดขอนแก่น ก็สามารถเดินทางได้หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็น รถยนต์ รถไฟ และทางเครื่องบิน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เทวีวรรณ ปทุมพร 2549 ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยความสำเร็จของอุตสาหกรรม การประชุม การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลและการแสดงสินค้า/นิทรรศการนานาชาติ(MICE) ในจังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า จังหวัดขอนแก่นมีที่ตั้งอยู่กึ่งกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือทำให้เกิดความได้เปรียบในการเชื่อมโยงระหว่างจังหวัดต่างๆ และสามารถเป็นเส้นทางหลักในการเชื่อมโยงกับประเทศลุ่มน้ำโขง และมีความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานในการเดินทางสะดวกทั้งทางรถยนต์ รถไฟ และเครื่องบิน

2.2 ด้านสถานที่จัดงาน จังหวัดขอนแก่นมีความพร้อมและมีศักยภาพในด้านสถานที่ในการจัดกิจกรรมไมซ์เป็นอันดับ 1ของภาคอีสาน ด้านสถานที่ในการจัดงานมีความเหมาะสมในการจัดงานเพราะว่าตั้งอยู่ในใจกลางเมืองและสามารถเดินทางเข้าถึงได้อย่างสะดวกมีมาตรฐานในสิ่งอำนวยความสะดวก ไม่ว่าจะเป็นความพร้อมด้านห้องประชุม/สัมมนาที่มีจำนวนมากอุปกรณ์

โสตทัศนูปกรณ์ที่สามารถรองรับรูปแบบการจัดประชุม/สัมมนาได้หลากหลายรูปแบบทั้งในรูปแบบ In Door และ Out Door

2.3 ด้านสถานที่พัก จังหวัดขอนแก่นมีศักยภาพด้านการให้บริการโรงแรมเป็นอันดันต้นๆ ของประเทศ โดยมีจำนวนโรงแรมที่สามารถรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวในประปริมาณมาก รวมไปถึงเป็นสถานที่ในการจัดประชุม สัมมนาได้อย่างมีมาตรฐานและครบครัน ตั้งอยู่ใจกลางเมืองและใกล้กับสนามบิน สถานีขนส่ง และห้างสรรพสินค้า นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางข้าถึงโรงแรมและสามารถเดินทางไปยังสถานที่สำคัญต่างๆในตัวเมืองจังหวัดขอนแก่นได้อย่างง่ายและสะดวกสบาย

2.4 ด้านสถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่นมีสถานที่ท่องเที่ยวด้านธรรมชาติน้อยและยังขาดจุดเด่น ดังนั้นเพื่อให้กลุ่มนักท่องเที่ยวได้เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดขอนแก่นได้ตลอดทั้งปี จึงปรับแผนยุทธศาสตร์ให้เป็นเมืองแห่งการจัดกิจกรรม (Events) เพื่อดึงดูดกลุ่มนักท่องเที่ยวโดยจัดทำปฏิทินกิจกรรมของจังหวัดทั้งปี ประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวได้ทราบกันอย่างทั่วถึง และจัดตั้งทีมงานและคณะกรรมการในแต่ละกิจกรรมให้เกิดการทำงานเป็นทีม

2.5 เป็นศูนย์รวมของส่วนราชการและสถานศึกษาของภูมิภาค จังหวัดขอนแก่นเป็นที่ตั้งของหน่วยงานราชการในระดับภูมิภาค ซึ่งเป็นศูนย์กลางในการให้บริการประชาชนได้อย่างทั่วถึง จึงเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความสะดวกในการติดต่อราชการ และเป็นศูนย์กลางทางด้าน การแพทย์สาธารณสุข และการศึกษาของภาคอีสานมีมหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยอันดับหนึ่งของภาคอีสานและเป็นมหาวิทยาลัยอันดับต้นๆ ของประเทศซึ่งนำไปสู่การเข้ามาของกลุ่มนักวิชาการใน ด้านต่างๆที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ เกิดการจัดประชุมวิชาการ สัมมนาทั้งในระดับชาติ และนานาชาติในกลุ่มนักวิชาการดังกล่าวตลอดทั้งปี อย่างต่อเนื่อง

3. แนวทางในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวรูปแบบ ไมซ์ในจังหวัดขอนแก่น โดยสามารถเสนอแนวทางตามแผนยุทธศาสตร์ที่ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ SWOT ANALYSIS ได้ดังต่อไปนี้

ยุทธศาสตร์เชิงป้องกัน

3.1 สร้างความร่วมจากทุกภาคส่วน จังหวัดขอนแก่นต้องสร้างความมั่นใจให้กับภาคเอกชนในการที่จะเข้ามาลงทุน และเปิดให้ภาคเอกชนได้เข้ามาพัฒนาสินค้าและบริการให้มีคุณภาพ โดยการเสริมสร้างความร่วมมือที่ดีระหว่างประเทศในการสนับสนุนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีจริยธรรมและไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งเปิดรับความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศที่ไม่แสวงหากำไร เป็นการดำเนินการภายใต้กรอบความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมในระดับอนุภูมิภาค เสริมสร้างการผลิตและบริโภคสินค้า เพื่อเป็นฐานในการดำเนินความร่วมมือเพื่อการพัฒนาประเทศในภูมิภาค ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จิรพร จันลา (2556) ศึกษาเรื่องแนวทางการเพิ่มศักยภาพของจังหวัดขอนแก่นในการท่องเที่ยวรูปแบบ MICE มีผลการวิจัยที่สอดคล้องกับการวิจัยครั้งนี้ พบว่านักท่องเที่ยวต้องการให้ภาครัฐและภาคเอกชนมีการสนับสนุนการท่องเที่ยวรูปแบบ MICE ในด้านดังนี้ 1) วิสัยทัศน์และพันธกิจในการพัฒนาการท่องเทียวรูปแบบ MICE 2) นโยบายการส่งเสริมการตลาดการท่องเทียวรูปแบบ MICE 3) การจัดทำโครงสร้างพื้นฐานสนับสนุน 4) คุณภาพของสิงแวดล้อมทีดี มีความสวยงาม 5) ความมันคงปลอดภัย

3.2 สร้างความเข้าใจ และเตรียมตัวเป็นเจ้าบ้านที่ดี จังหวัดขอนแก่น จะต้องสร้างการสื่อสารที่ชัดเจนให้กับประชาชน เพื่อให้ชุมชนได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาชุมชนของตนเองไปสู่การเมืองเมือง MICE CITY อย่างมีศักยภาพและสามารถรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวได้ แนวทางการพัฒนา คือ การส่งเสริมให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้และรับรู้ถึงการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน โดยการส่งเสริมให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งสร้างกระแสสังคมให้การเรียนรู้เป็นหน้าที่ของทุกคน

ควบคู่กับการกระตุ้นให้องค์กรกลุ่มบุคคล ชุมชน ประชาชน และสื่อทุกประเภทเป็นเจ้าบ้านที่ดี

ยุทธศาสตร์เชิงพัฒนา

3.3 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก

พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์การท่องเที่ยวระหว่างเมืองท่องเที่ยวหลักและเมืองท่องเที่ยวรอง โดยให้มีความรวดเร็ว ปลอดภัย สะดวก สะอาดและมีมาตรฐานสากล คือ 1) ปรับปรุงป้ายบอกทางแหล่งท่องเที่ยว ป้ายสื่อความหมาย 2) พัฒนาเส้นทางคมนาคมทางบกให้มีมาตรฐานความปลอดภัยตามหลักสากล 3) พัฒนาเส้นทางการคมนาคมทางอากาศ ให้มีความเชื่อมโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยวภายในประเทศ ปรับปรุงภูมิทัศน์ ลานจอดรถ ทางลาด บันไดเลื่อน ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยว ห้องน้ำรวมถึงสิ่งอานวยความสะดวกสำหรับ คนพิการและผู้สูงอายุให้ได้มาตรฐานตามหลักสากล 4) การพัฒนาเครือข่ายการสื่อสารโทรคมนาคม ระบบสารสนเทศ และซอฟต์แวร์ ดิจิทัลคอนเทนต์เพื่อการท่องเที่ยว นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้พัฒนาการจัดการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพทั้งระบบ

3.4 พัฒนาระบบการให้บริการสาธารณะ

การจัดระบบการบริการที่ได้มาตรฐานของรถขนส่งสาธารณะ ให้ความรู้เกี่ยวกับการบริการและการท่องเที่ยงรูปแบบ ไมซ์แก่ผู้ให้บริการ รวมไปถึงการกำหนดราคาของรถโดยสารขนส่งมวลชน รถTaxi และรถรับจ้างประเภทต่าง ๆ เพื่อเป็นการหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาภาพลักษณ์ด้านลบของการท่องเที่ยว การเอารัดเอาเปรียบและหลอกลวงนักท่องเที่ยว ให้ได้สินค้าที่ไม่มีคุณภาพ

3.5 พัฒนาศักยภาพบุคลากร

บุคลากรในสายงานการให้บริการด้านการท่องเที่ยวรูปแบบไมซ์มีจำนวนน้อย และมีขีดความสามารถต่ำ บุคลากรในด้านการให้บริการเกี่ยวกับโรงแรม สถานที่ท่องเที่ยว และบุคคลากรทางด้านการจัดประชุม สัมมนา มีจำนวนน้อยและขีดความสามารถต่ำรวมไปถึงบุคลากรที่มีความสามารถทางด้านภาษา มีจำนวนน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จิรพร จันลา อ้างถึงใน เทวีวรรณ ปทุมพร (2556:178) ศึกษาเรื่องปัจจัยความสำเร็จของอุตสาหกรรมการประชุมการท่องเทียวเพื่อเป็นรางวัลและการแสดงสินค้า/นิทรรศการนานาชาติ (MICE) ในจังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า ด้านความรู้ความสามารถของบุคลากรเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการท่องเทียวรูปแบบ MICE โดยแนวทางในการพัฒนาศักยภาพบุคคลากรในสายงานการให้บริการด้านการท่องเที่ยวรูปแบบไมซ์ คือ 1) การบรรจุเป็นรายวิชาในหลักสูตรการเรียนการสอนเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานมหกรรมการจัดแสดงสินค้า และการจัดประชุมสัมมนาในการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยในจังหวัดขอนแก่น เพื่อให้มีการพัฒนาศาสตร์แห่งการบริหารจัดการด้านการจัดมหกรรมการจัดแสดงสินค้า และการจัดประชุมสัมมนาโดยเฉพาะ 2) พัฒนาบุคลากรที่ให้บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวรูปแบบ ไมซ์โดยการเปิดอบรมเกี่ยวกับการสื่อสารทางด้านภาษาอังกฤษและภาษาอาเซียน เพื่อจะได้รองรับการเข้ามาของนักท่องเที่ยวจากประเทศอาเซียนตามวิสัยทัศของจังหวัดขอนแก่น คือ ขอนแก่นเมืองน่าอยู่ มุ่งสู่มหานครอาเซียน ซึ่งสอดคล้องกับแผนแม่บทขอนแก่นไมซ์ซิตี้ พ.ศ. 2557-2561 (2557)มียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ยุทธศาสตร์ที่ 2 การยกระดับมาตรฐานการบริการสู่ระดับสากล ซึ่งอยู่ในแผนการดำเนินงานระยะที่ 1 (2557-2558)

ยุทธศาสตร์เชิงรุก

3.6 สร้างแหล่งท่องเที่ยวแบบครบวงจร

แนวทางในการพัฒนา คือ มุ่งเป้าหมายหลักไปที่กลุ่มเป้าหมายการจัดประชุมสัมมนา เป็นหลัก โดยการผลักดัน ให้เกิดการจัดประชุมสัมมนา และงานแสดงสินค้าใหญ่จากทั่วประเทศโดยใช้สถานที่ในจังหวัดขอนแก่นโดย ชูจุดเด่นความพร้อมในด้าน การ คมนาคม การเป็นเมืองศูนย์กลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ศูนย์กลางการกระจายสินค้า มาตรฐานและจำนวนห้องพักของโรงแรม และการเป็นเมืองแห่งการจัดกิจกรรม (Even) ตลอดทั้งปีอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวิธ ตันสกุล(2548: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การประเมินศักยภาพของสิ่งอำนวยความสะดวกต่อศูนย์การประชุมในส่วนการตลาดการประชุมการ แสดงสินค้าและนิทรรศการนานาชาติในประเทศไทยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการศึกษาพบว่าด้านความน่าสนใจของแหล่งท่องเทียวเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญในการประเมินศักยภาพของศูนย์ประชุม ในขณะเดียวกันจังหวัดขอนแก่นยังมีแหล่งสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอีกหลายที่ในตัวเมืองและในอำเภอต่างๆ แต่ยังขาดการพัฒนาระบบการให้บริการอย่างจริงจัง ดังนั้นจึงต้องพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวที่หลากหลายทั้งทางด้านวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวทางบันเทิง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรพร จันลา (2556) ศึกษาเรื่องแนวทางการเพิ่มศักยภาพของจังหวัดขอนแก่นในการท่องเที่ยวรูปแบบ MICE พบว่า นักท่องเทียวต้องการให้มีการพัฒนาในด้านการท่องเที่ยวดังต่อไปนี้ 1)ความหลากหลายของแหล่งท่องเทียว 2) ความน่าสนใจของแหล่งท่องเทียว3)ความมีเอกลักษณ์ของแหล่ง ท่องเทียว 4) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในประเทศ และประเทศลุ่มน้ำโขง

ยุทธศาสตร์เชิงเปลี่ยนแปลง

3.7 สร้างมาตรฐานในการให้บริการในด้านการท่องเที่ยวรูปแบบ ไมซ์

จังหวัดขอนแก่นควรมีการสนับสนุนกิจกรรมด้านการตรวจประเมินและรับรองสถานประกอบการตามแนวทางสากล การป้องกันการดูแล รักษาความปลอดภัยทางการท่องเที่ยวและกำหนดกรอบมาตรฐานการให้บริการอย่างชัดเจน มีการบังคับใช้อย่างจริงจัง และประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวและกลุ่มบริษัททัวร์นำเที่ยวได้รับทราบข้อมูล เช่นมาตรฐานราคาห้องพัก มาตรฐานศูนย์แสดงสินค้า มาตรฐานห้องประชุม สัมมนา รวมไปถึงราคาของ รถโดยสารขนส่งมวลชน รถTaxi และรถรับจ้างประเภทต่างๆ เพื่อเป็นการหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาภาพลักษณ์ด้านลบของการท่องเที่ยว ความปลอดภัย การเอารัดเอาเปรียบและหลอกลวงนักท่องเที่ยว ให้ได้สินค้าที่ไม่มีคุณภาพ ควรจะมีการจัดตั้งสำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน) หรือ สสปน.ประจำจังหวัดขอนแก่นขึ้นเพื่อเป็นหน่วยงานในการส่งเสริม และประสานงาน และจัดทำคู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงานสำหรับผู้ประสานงานไมซ์ และรวบรวมข้อมูลทั้งหมดของจังหวัดขอนแก่นไว้ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว และผู้จัดกิจกรรม ไมซ์ ให้ได้รับประโยชน์อย่างสูงสุด

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่าจังหวัดขอนแก่นเป็นมีศักยภาพในด้านพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ที่ดี คือ ตั้งอยู่กึ่งกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้วยระยะทางที่ใกล้เคียงกันหมดหากจะเดินทางเข้าถึงจังหวัดขอนแก่น หรือเดินทางไปยังภูมิภาคต่างๆ ของประเทศก็สามารถเดินทางได้อย่างสะดวก รวมไปถึงพาหนะในกาเดินทาง เข้า-ออกจังหวัดขอนแก่นก็สามารถเดินทางได้หลากหลาย ด้านสถานที่การจัดกิจกรรมไมซ์และโรงแรมที่พักมีความพร้อมในด้านการให้บริการ จำนวนห้องพัก สิ่งอำนวยความสะดวก และความพร้อมของสถานที่จัดงานที่คุ้มค่าในด้านราคา ด้านสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดขอนแก่นยังขาดแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงามและเป็นเอกลักษณ์

ดังนั้น จังหวัดขอนแก่นจึงควรเร่งการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่แล้วให้มีจุดเด่นและมีความเป็นเอกลักษณ์มากขึ้น โดยการกระจายอำนาจให้คนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและสร้างรายได้ อีกทั้งสร้างแหล่งท่องเที่ยวแนวใหม่ขึ้นมาเพื่อรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวไมซ์

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวรูปแบบ ไมซ์ในจังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยมีข้อแสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ถึงความเป็นมา วัตถุประสงค์ ผลกระทบ ของการเป็นเมือง MICE CITY รวมไปถึงการปฏิบัติตัวในการเป็นเจ้าบ้านที่ดีให้แก่ประชาชนได้รับทราบ

2. ควรสร้างความร่วมมือกันอย่างจริงจังของ ทุกภาคส่วนในการพัฒนาจังหวัดขอนแก่นในด้านการท่องเที่ยวรูปแบบ ไมซ์

3. การกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่น เพราะท้องถิ่นเป็นกลไกลสำคัญในการร่วมกันพัฒนา และบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนโดยแท้จริง

4. เร่งพัฒนาการทำงานอย่างมืออาชีพให้กับบุคลากรในสายงานการให้บริการและกลุ่มบริษัทนำเที่ยว บริษัทจัดงานแสดงสินค้า รวมไปถึงการพัฒนาทางด้านภาษาอย่างจริงจังเพื่อจะ ได้สามารถรองรับการเข้ามาของนักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศอาเซียนและกลุ่มอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. ควรมีการกำหนดมาตรฐานการให้บริการโดยสามารถประกาศให้กลุ่มผู้ให้บริการได้รับทราบและปฏิบัติไปในทางเดียวกันเพื่อป้องกันการเอารัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว

6. จัดตั้งศูนย์ให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว และปฏิทินการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับไมซ์ในจังหวัดขอนแก่น และจังหวัดใกล้เคียง เพื่อเป็นข้อมูลในการเดินทางมาท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวและต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบกันอย่างทั่วถึงในทุกภาคการให้บริการด้วย

7. เร่งสร้างแหล่งท่องเที่ยวแนวใหม่เพื่อทดแทนแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีน้อยและขาดเอกลักษณ์

8. ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวิถีพุทธ เพื่อให้นักท่องเที่ยวกลุ่มชนชนเมืองได้เรียนรู้ถึงการใช้ชีวิตของชาวชนบทที่มีวิถีชีวิตแบบชาวพุทธ และส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบโฮมเตย์ให้คนในชุมชนท้องถิ่นเกิดรายได้และได้พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแบบใหม่เพิ่ม

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างดียิ่งจาก ดร.สถาพร มงคลศรีสวัสดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือคำแนะนำพร้อมทั้งช่วยแก้ปัญหา ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงานวิจัยด้วยความเอาใจใส่และเมตตาเป็นอย่างสูงตลอดมา จนทำให้งานวิจัยฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านด้วยความเคารพอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

เอกสารอ้างอิง

กันตภพ บัวทอง. **กลยุทธ์การพัฒนาตลาด MICE ของจังหวัดชายแดนริมแม่น้ำโขง.** วิทยานิพนธ์ปริญญาธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, **2554.**

จิรพร จันลา. **แนวทางในการเพิ่มศักยภาพของจังหวัดขอนแก่นในการท่องเที่ยวรูปแบบ MICE**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2556.

เทวีวรรณ ปทุมพร. **ปัจจัยของความสำเร็จของอุตสาหกรรมการประชุม การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล และการแสดงสินค้า/นิทรรศการนานาชาติ (MICE) ในจังหวัดขอนแก่น.**วิทยานิพนธ์ปริญญาธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2549.

ปวิธ ตันสกุล. **การประเมินศักยภาพของสิ่งอำนวยความสะดวกต่อศูนย์การประชุมการแสดงสินค้า และนิทรรศการนานาชาติของไทยในกรุงเทพ และปริมณฑล.** วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2548.

ศูนย์วิจัยธุรกิจและเศรษฐกิจอีสาน(ECBER). 2557. **แผนแม่บทขอนแก่นไมซ์ซิตี้** พ.ศ. 2557-256